

Deze zomereik is nooit onderhouden of opgekroond.

Mannes Konijnenbelt

‘Het beste gereedschap van een boomverzorger? Handen in de zakken’

Mannes Konijnenbelt pleit voor radicaal andere kijk op bomen

Mannes Konijnenbelt ging in september 2024 met pensioen, na vijftig jaar als boomexpert bij de gemeente Hellendoorn te hebben gewerkt. Hij houdt niet alleen heel erg van bomen, maar ook van muziek, verhalen en geschiedenis. Al die inzichten, ervaring en passie komen samen in zijn boodschap aan boomverzorgers in Nederland: ‘De boom heeft geen verzorging nodig en hoeft niet gesnoeid te worden.’

Auteur: Hanneke Tax

Ons ommetje begint bij Konijnenbelt thuis in Nijverdal, aan de keukentafel. Ook al is hij gepensioneerd, hij heeft het nog steeds druk. Bijvoorbeeld met het oprichten van een lokale afdeling van de Bomenridders: om ook in zijn eigen omgeving waardevolle bomen de bescherming te geven die ze verdienen. ‘De oorzaak van hoe wij met bomen omgaan, ligt erin dat de boom geen recht of positie heeft. Als je wilt, mag je alles met hem doen, alleen begrensd door de kennis die ons in het onderwijs wordt meegegeven.’

Konijnenbelt stuurt achteraf nog een foto van een jongere boom: 'Ook deze *Malus hupehensis* is een Simsonboom: uit zaad gekweekt en nooit gesnoeid. De sterkste, gezondste en grootste sierappel die er is, en dit voorjaar geplant aan de Tachtig Bunderweg in Sibculo.'

'De boom heeft geen verzorging nodig en hoeft niet gesnoeid te worden'

Simsonboom

Inspiratie voor zijn visie op de relatie tussen mensen en bomen vindt hij in verhalen en geschiedenis. Konijnenbelt vertelt: 'Dat de boom al 300 miljoen jaar op aarde woont en wij mensen hoogstens 5 miljoen jaar, betekent dat bomen 60 keer zo lang op aarde zijn als wij. Dat ze 60 keer zo lang de tijd hebben gehad om "na te denken" over hoe ze zouden groeien en welke structuur ze het best konden aanpakken. De boom heeft geen verzorging nodig en hoeft niet gesnoeid te worden. Integendeel; de ongesnoeide Simsonboom is verreweg de mooiste boom die wij sinds de geboorte van de mens op aarde kennen en herkennen. In die 5 miljoen jaar hebben we altijd naast of onder bomen gewoond, aan de rand van of in het bos. Mensen zijn altijd de vrienden van bomen geweest. Van kinds af aan waren we ermee

vertrouwd. Ze gaven schaduw, vruchten en bladeren om het vee te voeren. En als je zo lang zulke positieve ervaringen met iets hebt, gaat dat in je genen zitten.'

Een voorbeeld van zo'n Simsonboom is te zien aan de Rijssensestraat in Nijverdal. Bekend is dat deze in 1889 is geplant bij het toenmalige timmerbedrijf Hemmink. 'Hendrik Hemmink plantte een zaailing die hij in zijn broodtrommel had meegenomen uit het Doktersbos', vertelt Konijnenbelt. 'Het is een particuliere boom, die gelukkig altijd uit handen van "boomverzorgers" is gebleven, waardoor het nu de mooiste boom van Nijverdal is die vanaf de weg zichtbaar is.'

'Simson' verwijst naar de figuur uit een bekend Bijbels verhaal die volgens de belofte zijn

enorme kracht ontleende aan het feit dat zijn haar nooit door een scheermes aangeraakt zou worden. Naar die persoon noemt Konijnenbelt de bomen die nooit een snoeischaar hebben gezien: 'Als we zo met bomen omgaan, zal de krachtige uitstraling en schoonheid ervan ons overweldigen.' Ook Johann Sebastian Bach is een inspiratiebron voor Konijnenbelt, vooral Cantate 144 met de tekst: *Nimm was dein ist und gehe hin*, ontleend aan weer een andere Bijbeltekst. Dat verhaal roept volgens Konijnenbelts lezing op om van de natuur – lees: bomen – alleen datgene te nemen (snoeien) wat je is toebedeeld, dus wat echt nodig is. In zijn favoriete muzikale uitvoering door Jos van Veldhoven ligt extra nadruk op dat 'en ga weg'. In de vertolking van Konijnenbelt: 'Snoei wat nodig is om weg en pad begaanbaar te houden, maar alleen dat. En blijf er dan verder af.' Of zoals de Enschedese boomexpert Maarten Windemuller ooit zei: *The best tools are the hands in your pocket.*

Handgereedschap

Als Konijnenbelt door dorp, stad en buitengebied rijdt, ziet hij bomen die bijna allemaal veel te hoog zijn opgekroond. 'Er woedt een oorlog met de bomen. Vroeger had de man die het onderhoud aan bomen deed een snoeischaar, een handsnoeizaag en een stokzaag tot zijn beschikking. De mensen die daarmee werkten, namen de tijd om na te denken of ze een tak al dan niet zouden snoeien, omdat dat ook gewoon fysiek inspannend werk was. Nu worden bomen bestookt met hoogwerkers en motorzaagjes, waarmee je ze in vijf minuten hun schoonheid voor vijftig jaar afneemt.' Hij ziet snoeien dan ook als amputeren en verminken: 'De natuurlijke vorm wordt ernstig aangepast. Daarom pleit ik ervoor dat de mens zich (bijna) geheel terugtrekt van het onderhoud, het "verzorgen" van bomen en dat aan de techniek overlaat.'

Op het achterterrein van TenCate aan de PC Stamstraat staat een tweede voorbeeld van een boom die nooit "onderhoud" kreeg. Konijnenbelt: 'Daardoor kreeg deze zomereik zijn indrukwekkende vorm. Omdat dit een mooi voorbeeld van een Simsonboom is, willen we hem voordragen als mooiste boom van Overijssel.'

Datagestuurde of boomchirurgie

Maar: aan de techniek overlaten? Ja, want met het voorgaande pleidooi bedoelt Konijnenbelt

Rode beuk aan de Rijssensestraat in Nijverdal

niet dat er helemaal niets aan bomen gedaan moet worden. Langs wegen en paden heb je immers te maken met doorrijhoogtes en bij woningen soms met takken die te veel naar het huis toe groeien. Ook ontstaan er op sommige plaatsen veiligheidsrisico's als gevolg van bijvoorbeeld plakoksel of dood hout. Konijnenbelt pleit er in dat geval voor om zoveel mogelijk slimme techniek aan het werk te zetten: het liefst niet alleen door een noodzakelijke doorrijhoogte van 4,50 meter datagestuurd in kaart te brengen, maar door die ook geautomatiseerd te snoeien: 'Zodat er wordt gesnoeid wat nodig is voor de doorrijhoogte, maar alleen dat.' Hij

geloofde dat er programma's ontwikkeld zullen worden die alleen het gevaarlijke, dode hout kunnen detecteren en verwijderen.

In situaties zoals bij plakoksel, als er juist zorgvuldige aandacht nodig is, pleit hij voor rehabilitatie van de boomchirurg. En dat is niet iemand die achterhaalde methodes toepast op bomen waar iets mee is, maar een persoon die aandachtig en met het oog op de gezondheid van de boom alleen doet wat nodig is om beschadiging te voorkomen of zo beperkt mogelijk te houden.

'Bomen worden bestookt met hoogwerkers en motorzaagjes, waarmee je ze in vijf minuten hun schoonheid voor vijftig jaar afneemt'

3-30-300-30-regel

Tot slot heeft Konijnenbelt nog een aanvulling op de 3-30-300-regel, om meer bomen de nodige bescherming te bieden: 'Cecil Konijnendijk bedacht de 3-30-300-regel: dat er drie bomen te zien zijn vanuit iedere woning, 30 procent schaduw is in een straat, en op 300 meter afstand een parkje. Ik wil ervoor pleiten om daar 30 centimeter aan toe te voegen, als minimale doorsnede waarmee een boom kapvergunningsplichtig wordt. Dus 3-30-300-30.' Hij besluit met zijn oproep aan boomverzorgers om terughoudend te zijn en zo weinig mogelijk te snoeien: 'Dan kan de boom zijn natuurlijke vorm ontwikkelen. Daardoor profiteren wij maximaal van alle ecosysteemdiensten, maar ook van zijn natuurlijke schoonheid. De boom mag zoveel mogelijk zichzelf zijn en zegt ons vriendelijk, maar beslist: blijf van mij af.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!